

opusdei.org

Audiència. Benet XVI presenta sant Eusebi de Verceli

Us oferim la intervenció de Benet XVI a l'audiència general d'aquest dimecres dedicada a presentar la figura de sant Eusebi de Verceli.

19/10/2007

Estimats germans i germanes,

Aquest matí us convido a reflexionar sobre sant Eusebi de Verceli, primer bisbe d'Itàlia del nord de qui tenim notícies segures. Nascut a Sardenya a

inicis del segle IV, de molt jove es va traslladar a Roma amb la família.

Més tard va ser instituït lector:

d'aquesta manera va passar a formar part del clergat de l'Urb, en el temps que l'Església patia la prova greu de l'heretgia arriana.

La gran estima que envoltava Eusebi explica la seva elecció, l'any 345, a la càtedra episcopal de Verceli. El nou bisbe va començar immediatament una obra intensa d'evangelització en un territori que encara era en bona part pagà, especialment a les zones rurals.

Inspirat per sant Atanasi, que havia escrit «La vida de sant Antoni», iniciador del monaquisme a Orient, va fundar a Verceli una comunitat sacerdotal, semblant a una comunitat monàstica. Aquest cenobi va donar al clergat d'Itàlia del nord un caràcter significatiu de santedat apostòlica, i va suscitar figures de

bisbes importants, com Limeni i Honorat, successors d'Eusebi a Verceli, Gaudenci a Novara, Esuperanci a Tortona, Eustasi a Aosta, Eulogi en Ivrea, Màxim a Torí, tots ells venerats com a sants per l'Església.

Amb una solida formació en la fe del Concili de Nicea, Eusebi va defensar amb totes les forces la divinitat de Jesucrist, definit pel «Credo» de Nicea «de la mateixa naturalesa» del Pare. Amb aquest objectiu s'alià amb els grans pares del segle IV, sobretot amb sant Atanasi, l'herald de l'ortodòxia nicena, contra la política filoarriana de l'emperador.

Per a l'emperador la fe arriana, més senzilla, era més útil políticament com a ideologia de l'Imperi. Per a ell no comptava la veritat, sinó l'oportunitat política: volia utilitzar la religió com a llaç d'unitat de l'Imperi. Però aquests grans pares

van resistir defensant la veritat contra la dominació de la política. Per aquest motiu, Eusebi va ser condemnat a l'exili, igual que altres bisbes d'Orient i d'Occident: com el mateix Atanasi, com Hilari de Poitiers -de qui parlàvem la setmana passada- com Osi de Còrdova. A Escitópolis, a Palestina, on va ser confinat entre l'any 355 i el 360, Eusebi va escriure una pàgina magnífica de la seva vida.

També allí va fundar un cenobi amb un grup petit de deixebles i des d'allí va mantenir correspondència amb els seus fidels de Piemont, com demostra sobretot la segona de les tres Cartes d'Eusebi reconegudes com autèntiques.

Posteriorment, després de l'any 350, va ser exiliat a Capadòcia i la Tebaida, on va patir maltractaments físics greus. L'any 361, en morir Constanci II, el va succeir

l'emperador Julià, anomenat l'apòstata, a qui no li interessava el cristianisme com a religió de l'Imperi, sinó que volia més aviat restaurar el paganisme. Va acabar amb l'exili d'aquests bisbes i d'aquesta manera va permetre també que Eusebi tornès a prendre possessió de la seva seu.

L'any 362 va ser convidat per Anastasi a participar en el Concili d'Alexandria, que va decidir el perdó als bisbes arrians a condició que tornessin a l'estat laïcal. Eusebi va poder continuar exercint durant uns deu anys el ministeri episcopal, fins a la mort, entaulant amb la ciutat una relació exemplar, que va inspirar el servei pastoral d'altres bisbes d'Itàlia del nord, dels qui parlarem en les pròximes catequesis, com a sant Ambròs de Milà i sant Màxim de Torí.

La relació entre el bisbe de Verceli i la seva ciutat queda il·luminada sobretot per dos testimonis epistolars. El primer es troba en la Carta ja citada, que Eusebi va escriure des de l'exili d'Escitópolis « als estimadíssims fills i als preveres tan volguts, així com als pobles sants fermes en la fe de Verceli, Novara, Ivrea i Tortona» («Ep. Secunda», CCL 9, p. 104). Aquestes expressions inicials, que palesen la commoció del bon pastor davant el seu ramat, troben àmplia confirmació al final de la Carta, en les salutacions afectuosíssimes del pare a tots i a cadascun dels seus fills de Verceli, amb expressions desbordants d'afecte i amor.

Cal destacar la relació explícita que uneix el bisbe amb les «sanctae plebes» no sols de Verceli -la primera, i durant anys l'única diòcesi del Piemont-, sinó també amb les de Novara, Ivrea i Tortona, és a dir, les

comunitats que, dins la diòcesi, havien aconseguit una certa consistència i autonomia.

Un altre element interessant apareix en el comiat de la Carta: Eusebi demana als seus fills i a les seves filles que saludin «també als qui són fora de l'Església, i que es dignen estimar-nos: “etiam hos, qui foris sunt et nos dignantur diligere”». Signe evident de què la relació del bisbe amb la seva ciutat no es limitava a la població cristiana, sinó que s'estenia també a aquells que, essent fora de l'Església, reconeixien en cert sentit la seva autoritat espiritual i estimaven aquest home exemplar.

El segon testimoni de la relació singular que es donava entre el bisbe i la ciutat apareix en la Carta que sant Ambròs de Milà va escriure als cristians de Verceli entorn de l'any 394, més de 20 anys després de la

mort d'Eusebi («Ep. extra collectionem 14», Maur. 63).

L'Església de Verceli estava passant un moment difícil: estava dividida i sense pastor. Amb franquesa, Ambròs declara que li costa reconèixer en ells «la descendència dels sants pares, que van donar la seva aprovació a Eusebi només veure'l, sense haver-lo conegut abans, oblidant fins i tot els propis conciutadans».

En la mateixa Carta, el bisbe de Milà testimonia claríssimament l'estima per Eusebi: «Un home gran», escriu peremptòriament, que «va merèixer ser elegit per tota l'Església».

L'admiració d'Ambròs per Eusebi es basava sobretot en el fet que el bisbe de Verceli governava la diòcesi amb el testimoniatge de la seva vida: «Amb l'austeritat del dejuni governava l'Església». De fet, també Ambròs estava fascinat, com ho reconeix ell mateix, per l'ideal

monàstic de la contemplació de Déu, que Eusebi havia cercat seguint les empremtes del profeta Elías.

En primer lloc, escriu Ambròs, el bisbe de Verceli va reunir el clergat propi en «vita communis» i el va educar en la «observança de les regles monàstiques, malgrat que vivia enmig de la ciutat». El bisbe i el clergat havien de compartir els problemes dels seus conciutadans, i ho van fer d'una manera creïble creant al mateix temps una ciutadania diferent, la del Cel (Cf. Hebreus 13, 14). I d'aquesta manera van edificar una autèntica ciutadania, una autèntica solidaritat comuna entre els ciutadans de Verceli.

D'aquesta manera, Eusebi, assumint la causa de la «sancta plebes» de Verceli, vivia enmig de la ciutat com un monjo, obrint la ciutat a Déu. Aquesta dimensió, per tant, no li va

treure res al seu exemplar dinamisme pastoral. Entre d'altres coses, sembla que va instituir a Verceles les esglésies rurals per a un servei eclesial ordenat i estable, i va promoure els santuaris marians per a la conversió de les poblacions rurals paganes. Al contrari, aquest «caràcter monàstic» donava una dimensió particular a la relació del bisbe amb la ciutat. Igual que els apòstols, pels qui Jesús resava en l'Última Cena, els pastors i els fidels de l'Església « són al món» (Joan 17, 11), però no són «del món».

Per aquest motiu, els pastors, recordava Eusebi, han d'exhortar els fidels a no considerar les ciutats del món com el domicili estable, sinó que han de cercar la Ciutat futura, la Jerusalem definitiva del cel. Aquesta «dimensió escatològica» permet als pastors i als fidels salvaguardar la jerarquia justa de valors, sense doblegar-se mai a les modes del

moment i a les injustes pretensions del poder polític. L'autèntica jerarquia de valors, sembla dir tota la vida d'Eusebi, no la decideixen els emperadors d'ahir o d'avui, sinó que procedeix de Jesucrist, l'Home perfecte, igual al Pare en la divinitat, i al mateix temps home com nosaltres.

Referint-se a aquesta jerarquia de valors, Eusebi no es cansa de «recomanar efusivament» als seus fidels que custodiïn «amb tots els mitjans la fe, que mantinguin la concòrdia, que siguin assidus en l'oració» («Ep. Secunda», cit.).

Benvolguts amics, també jo us recomano de tot cor aquests valors perennes, i us beneixo i saludo amb les mateixes paraules amb què el sant bisbe Eusebi conclouïa la seva segona Carta: «Em dirigeixo a tots vosaltres, germans meus i germanes santes, fills i filles, fidels dels dos

sexes i de tota edat, perquè... porteu la nostra salutació també a aquells que són fora de l'Església, i que es dignen estimar-nos» (ibídem).

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-benet-xvi-presenta-sant-eusebi-de-verceli/> (11/04/2026)